

O colecție europeană a secolului
XXI pentru abilități și dispoziții
de gândire critică necesare în
diferite domenii profesionale.

Rezumat

DATE TEHNICE ȘI DE CATALOGARE

Data publicării

Ianuarie 2018

Recomandarea de catalogare

O colecție europeană a secolului XXI pentru abilități și dispoziții de gândire critică necesare în diferite domenii profesionale (eng. orig. A european collection of the critical thinking skills and dispositions needed in different professional fields for the 21st century / coord. CRITHINKEDU project Caroline Dominguez. - Vila Real: UTAD, 2018)

ISBN: 978-989-704-256-0

1. Pensamento crítico--Competências--Séc. 21 / 2. Educação--Ensino superior--Pensamento crítico--Séc. 21

CDU 378.025"20"
165.19"20"

Finanțare

Această publicație face parte din proiectul 'Gândirea critică în curricula din învățământul superior european - Critical Thinking Across the European Higher Education Curricula - CRITHINKEDU', număr de grant 2016-1-PT01-KA203-022808, finanțat de Comisia Europeană/EACEA, printr-un grant ERASMUS+ .

Disclaimer

Conținutul acestui material este responsabilitatea autorilor și nu reflectă în mod necesar viziunea Comisiei Europene, care nu este responsabilă pentru ideile susținute de prezenta publicație.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AUTORI

Academia de Studii Economice din București (ASE Bucuresti), Romania

DANIELA DUMITRU, Conferențiar univ.dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic

DRAGOS BIGU, Conferențiar univ.dr, Departamentul de Filozofie și Științe Sociale

Catholic University of Leuven (KU Leuven), Belgium

JAN ELEN, PhD, Full Professor, Centre for Instructional Psychology and Educational Sciences

LAI JIANG, PhD, Postdoc, Centre for Instructional Psychology and Educational Sciences

Modern Didactics Centre (MDC), Lithuania

ASTA RAILIENĖ, PhD, Trainer and Researcher of the MDC, Associate Professor at Mykolas Romeris University, Institute of Education and Social Work

DAIVA PENKAUSKIENĖ, PhD, Director of the MDC, Lecturer at Mykolas Romeris University, Institute of Education and Social Work

Technological Educational Institute of Thessaly (TEI of Thessaly), Greece

IOANNA V. PAPATHANASIOU, PhD, Assistant Professor, Nursing Department

KONSTANTINOS TSARAS, PhD, Assistant Professor, Nursing Department

EVANGELOS C. FRADELOS, PhD, Scientific and Research Collaborator, Nursing Department

University College Dublin (UCD), Ireland

AOIFE AHERN, PhD, Associate Professor, School of Civil Engineering

CIARAN McNALLY, PhD, Assistant Professor, School of Civil Engineering

JOHN O'SULLIVAN, PhD, Assistant Professor, School of Civil Engineering

University College Leuven-Limburg (UCLL), Belgium

AN VERBURGH, PhD, Educational Quality Assurance Officer and Educational Specialist

University of Economics, Prague (VŠE), Czech Republic

EVA JAROŠOVÁ, PhD, Associate Professor, Department of Managerial Psychology and Sociology

HANA LORENCOVÁ, PhD, Assistant Professor, Department of Managerial Psychology and Sociology

University of Roma Tre (UNIROMA3), Italy

ANTONELLA POCE, PhD, Associate Professor, Department of Education

FRANCESCO AGRUSTI, PhD, Full-time Researcher, Department of Education

MARIA ROSARIA RE, Research Fellow, Department of Education

University of Santiago de Compostela (USC), Spain

BLANCA PUIG, PhD, Assistant Professor, Faculty of Education Sciences

PALOMA BLANCO, PhD, Assistant Professor, Faculty of Education Sciences

INÉS MOSQUERA, Research Fellow, Faculty of Education Sciences

BEATRIZ CRUJEIRAS-PÉREZ, PhD, Assistant Professor, Faculty of Education Sciences

ISABEL GARCÍA-RODEJA GAYOSO, PhD, Full Professor, Faculty of Education Sciences

University of Trás-os-Montes and Alto Douro (UTAD), Portugal

CAROLINE DOMINGUEZ, PhD, Assistant Professor, Engineering Department,
LabCIDTFF - Centre of Didactics and Technology in Education of Trainers

GONÇALO CRUZ, Research Fellow, Engineering Department

HELENA SANTOS SILVA, PhD, Associate Professor, Department of Education and
Psychology, Centre for Research and Intervention in Education

MARIA DA FELICIDADE MORAIS, PhD, Assistant Professor, Department of Letters, Arts
and Communication

MARIA M. NASCIMENTO, PhD, Assistant Professor, Mathematics Department,
LabCIDTFF - Centre of Didactics and Technology in Education of Trainers

RITA PAYAN-CARREIRA, PhD, Assistant Professor, Zootechnics Department, CECAV
- Animal and Veterinary Research Centre

University of Western Macedonia (UOWM), Greece

CATHERINE DIMITRIADOU, PhD, Full Professor, Department of Primary Education,
Faculty of Education

DIMITRIS PNEVMATIKOS, PhD, Full Professor, Department of Primary Education,
Faculty of Education

SOFIA AVGITIDOU, PhD, Full Professor, Department of Early Childhood Education,
Faculty of Education

GEORGE PALAIGEORGIOU, PhD, Lecturer, Department of Primary Education, Faculty
of Education

Rezumat / Sinteza și constatări principale

În sfera proiectului CRITHINKEDU, acest raport conferă o analiză generală / globală pentru **înțelegerea Gândirii Critice de către angajatori și stabilește similarități și diferențe în conceperea sa, precum și în nevoia și utilizarea practică la locul de muncă**. În procesul de adoptare a unei metodologii de cercetare calitativă, s-au realizat **32 de focus grupuri** în care s-au înscris 189 de profesioniști / experți din **9 țări europene**. Focus grupul cuprindea absolvenți (în poziția de angajatori) a **4 domenii profesionale diferite**, și anume **Științe Biomedicale, STEM (Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică), Științe Sociale și Umanioare**.

Bazate pe cadrul teoretic al lui Facione (Facione, 1990), **constatările principale** se aliniază cu studiile anterioare (Jones, 2009; Jones, 2010; Grace & Orrock, 2015; Sin, Jones & Wang, 2015), care sugerează că abilitățile de Gândire Critică sunt **interpretate la scară largă ca un set de competențe și dispoziții interdependente care sunt fără echivoc necesare proaspeților absolvenți**. Acest lucru se datorează pieței forței de muncă actuale și exigențelor societale **cu mici diferențe în utilizarea practică care variază de-a lungul domeniilor profesionale**.

Pentru profesioniști, **angajații ideali dețin un foarte bine educat stil de gândire, hrănit de motivația și voința de învățare și îmbunătățire, se bazează pe un set de aspecte cognitive și propensive interdependente care nu numai că pot anticipa și pregăti pentru orice situație, dar și autoreglează și monitorizează propria lor gândire și propriul comportament pe durata procesului**. Aceste descoperiri sugerează că GC caută elemente cu înclinație puternică (de ex. dispoziții și atitudini) și apare din experiență, învățare pe tot parcursul vieții, efort și stăruință, în vederea abordării obiectivelor pe termen lung și dezvoltare. În plus, GC este frecvent asociată cu procesul de rezolvare a problemelor și procesul de luare a deciziilor, iar aplicația practică depinde nu numai de o abilitate autonomă, dar și de convergența și conectarea câtorva competențe și dispoziții din cadrul de reglementare aplicat, precum proactivitatea, adaptabilitatea, creativitatea, maturitatea emoțională, comunicarea și munca în echipă. În domeniul **Științelor Biomedicale**, pentru experții în sănătate, GC necesită un raționament clinic care integrează o înțelegere asupra diferitelor aspecte ale asistenței medicale și ale bunăstării, în vederea obținerii unei decizii plauzibile cu privire la prevenție, diagnosticare și tratament pentru fiecare pacient, luând în considerare posibile probleme etice. În **STEM**, pentru experții în inginerie și ICT, GC necesită o abordare și o gândire diferită în vederea găsirii celei mai bune soluții cu privire la nevoile, obiectivele și așteptările fiecărui client. În domeniul **Științe Sociale**, pentru experții în educație, administrație și turism, GC este privită ca un set de competențe și dispoziții care îmbunătățesc și aduc un plus de responsabilitate, cu precădere pentru profesori și educatori, având efect direct asupra dezvoltării și capacității de învățare a viitorilor cetățeni, asumându-și rolul de agenți – cheie ai acestui proces de modelare. La **Umanioare**, pentru experții în artă și cultură, GC este conturată prin modeul de gândire asupra realității, asupra a ceea ce

gravitează în jurul actorului și audienței, și cu ajutorul acestei percepții și gândirii să se modifice realitatea transformând-o într-un obiect artistic / într-o expresie artistică.

În final, și rezultând din principala concluzie și noutate a raportului prezent, aducem o propunere pentru **"Inventarierea europeană a competențelor și dispozițiilor Gândirii Critice din sec. XXI"**. Această inventariere este alcătuită nu numai dintr-o listă de competențe și dispoziții ale GC pe categorii ale cadrului reglementat în conformitate cu interpretarea generală a experților, dar și dintr-o înțelegere specifică a diferitelor domenii profesionale, conectându-le la tendințe, diferențe și scenarii bazate pe context, care ilustrează aplicarea lor practică și nevoia de pe teren. Mai degrabă decât ghidarea profesorilor și a instituțiilor de învățământ superior spre cum să promoveze sau să predea GC, acest inventar țintește să le asigure o **bază consistentă a competențelor și dispozițiilor necesare în principalele profesii care poate fi folosite în definirea unor noi obiective de învățare, misiuni și rezultate, care conduc la modificări ce pot fi încorporate în curricula existentă europeană a universităților**. În plus, se așteaptă sprijinirea organizațiilor și a resursei umane în conceperea unui design de programe de pregătire internă care să se îngrijească de nevoile existente și de asemenea să identifice viitori absolvenți pentru recrutare.

În realizarea acestui studiu, au fost semnalate câteva limite. Aceste limite erau legate de designul metodologiei de cercetare (folosirea abordării cercetării calitative nu poate duce la rezultate generalizate), probele pentru cercetare (de ex. Fondul sau experiența reprezentanților diferitor domenii de activitate/profesionale) sau chiar și procedura de analizare a datelor (de ex. Barierele lingvistice întâmpinate în procesul de traducere a datelor, dificultăți în atribuirea și categorizarea unor citate / fraze pe anumite competențe și/sau dispoziții). Cu toate acestea, lucrând deja de-a lungul mai multor discipline din 9 țări europene, s-a constatat că acestea au reprezentat niște constrângeri minore. Pentru a le depăși, echipa a întocmit un raport de obiective și informații valide obținute din nevoile pieței muncii corelate cu competențele și dispozițiile GC ale noilor absolvenți.